

**Een archeologisch bureau-onderzoek en
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen op een terrein aan
de Daalseweg ongenummerd te
Oud-Zuilen, gemeente Maarssen (U.)**

W.J.F. Thijs & A.J. Wullink

ARC-Rapporten 2008-123

Geldermalsen
17 augustus 2008
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen op een terrein aan de Daalseweg ongenummerd te Oud-Zuilen, gemeente Maarsse (U.)

ARC-Rapporten 2008-123
ARC-Projectcode 2008/290

Tekst

W.J.F. Thijs

Afbeeldingen

W.J.F. Thijs

Redactie

K. Otten

Status

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 17 augustus 2008

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

Projectnaam	Oud-Zuilen, Daalseweg ongenummerd
Projectcode	2008/290
Archisnummer BO en IVO	30962
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620102, W.Thijs@arcbv.nl
Opdrachtgever	Dhr. Broos, Hondiusstraat 84, 3602 PJ Maarssen, tel. 065-1155789
Bevoegd gezag	Gemeente Maarssen
Contact	Gemeente Maarssen, dhr. D. de Jong, Endelhovenlaan 1, 3601 GR Maarssen, tel. 0346 594211

Locatiegegevens

Toponiem	Daalseweg
Plaats	Oud-Zuilen
Gemeente	Maarssen
Provincie	Utrecht
Kaartblad	39D
RD-coördinaten	N: 132.881/459.942 O: 132.897/459.940 Z: 132.867/459.912 W: 132.859/459.924
Oppervlakte	790 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Echteld
Geomorfologie	Rivierinversierug
Bodem	Poldervaaggrond
Historische situatie	De locatie is waarschijnlijk altijd onbebouwd geweest.
Archeologische verwachting	De locatie ligt op de meandergordel van de Vecht. Op deze meandergordel zijn sporen aangetroffen uit de Late Middeleeuwen. Bij Velsen zijn op de meandergordel van de Vecht ook sporen gevonden uit de Romeinse Tijd. De onderzoekslocatie heeft een hoge trefkans op intacte archeologische sporen uit de Late Middeleeuwen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van dhr. Broos heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd op een terrein aan de Daalseweg ongenummerd te Oud-Zuilen, gemeente Maarssen. Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen bouw van een woonhuis op de locatie. Bij de bouw zullen op delen van de locatie bodemversturende werkzaamheden plaatsvinden, die mogelijk een bedreiging vormen voor het archeologisch bodemarchief. Conform de op 1 september 2007 in werking getreden Wet op de archeologische monumentenzorg dient de locatie eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden. Het bureau-onderzoek is uitgevoerd door ir. W.J.F. Thijs. Het veldwerk is op 15 september 2008 uitgevoerd door ir. W.J.F. Thijs. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).¹

1.2 Ligging en beschrijving van de onderzoekslocatie

De onderzoekslocatie ligt ten zuiden van de Daalseweg. Het oostelijk deel van de onderzoekslocatie ligt braak. Op het westelijk deel is een houten schuur aanwezig. Rondom de schuur zijn bomen en struweel aanwezig. Ten zuiden en noorden van de onderzoekslocatie loopt een sloot. Op de onderzoekslocatie zijn met het blote oog geen reliëfverschillen waar te nemen. De onderzoekslocatie heeft een oppervlak van circa 790 m².

1.3 Overzicht van de geplande werkzaamheden

Op afbeelding 9 staat de geplande situatie weergegeven. Op de locatie zal een woonhuis worden gebouwd. Het huis zal niet worden onderkelderd.

1.4 Doel van het onderzoek

1.4.1 Bureau-onderzoek

Doel van het archeologisch bureau-onderzoek is het aan de hand van bekende gegevens opstellen van een specifiek archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocaties. Om tot dit verwachtingsmodel te komen wordt gekeken naar de huidige situatie, de historische situatie en bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden. Hierbij wordt ook gekeken naar eventuele bodemversturende ingrepen die in het (recente) verleden hebben plaatsgevonden.

¹De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

1.4.2 Inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren dan wel aan te vullen. Het IVO verloopt in drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennende onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen, die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterende onderzoek stelt vast of er archeologische waarden aanwezig zijn en het waarderende onderzoek bepaalt de waarde van eventueel aanwezige archeologie. Het hier beschreven IVO is uitgevoerd als karterend booronderzoek. Naast een booronderzoek is, voor zover mogelijk, ook een oppervlaktekartering uitgevoerd.

1.5 Werkwijze

1.5.1 Bureau-onderzoek

Een beschrijving van de huidige situatie en de effecten van de geplande bodemingrepen op het bodemarchief wordt gegeven aan de hand van topografisch kaartmateriaal, gegevens van milieukundig onderzoek, gegevens en plannen van de opdrachtgever, luchtfoto's en, indien van toepassing, informatie van omwonenden. Voor een beschrijving van de historische situatie wordt gebruik gemaakt van historisch-topografisch kaartmateriaal. Voor gebieden gelegen buiten de centra van oude steden beperkt dit kaartmateriaal zich meestal tot de 19e en 20e eeuw, te beginnen bij de kadastrale kaart van 1832 (www.watwaswaar.nl). Naast dit kaartmateriaal wordt ook gebruik gemaakt van de website van KennisInfrastructuur Cultuur-Historie (KICH; www.kich.nl), waar onder andere informatie is te vinden over de ontginningsgeschiedenis en verkavelingsveranderingen. Verder is gebruik gemaakt van de cultuurhistorische waardenkaart van de provincie Utrecht. Voor de bekende aardwetenschappelijke waarden wordt gebruik gemaakt van geologische, geomorfologische en bodemkundige kaarten. Voor de archeologische waarden wordt gebruik gemaakt van Archis, de online archeologische database van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) en de Archeologische Monumenten Kaart (AMK), alsmede van informatie over eerder gedaan onderzoek en archeologische waarnemingen. Voor het bureau-onderzoek is ook gebruikt gemaakt van de website van amateur-archeoloog dhr. de Koning.²

1.5.2 Inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd als een karterend booronderzoek. Dit onderzoek moet inzicht geven in de bodemopbouw van het plangebied en mogelijke bodemverstoringen alsmede de aan- of afwezigheid van archeologische indicatoren. Met dit doel zijn zes boringen geplaatst tot minimaal 270 cm –mv. Voor

²<http://home.hetnet.nl/~naga/zoulen.html>.

het boren is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van 12 cm. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). Het opgeboorde materiaal is doorbrokkeld en doorzocht op het voorkomen van archeologische indicatoren.

2 Bureau-onderzoek

2.1 Bekende aardwetenschappelijke waarden

De onderzoekslocatie ligt in het rivierengebied op de meandergordel van de Vecht. De archeologische trefkans in het rivierengebied hangt in hoge mate samen met de geologische opbouw van dit gebied, omdat de bewoning vóór de bedijkingen in de Late Middeleeuwen zich concentreerde op de relatief hooggelegen en daardoor droge delen.

Gedurende het Holoceen bepaalden zich steeds verleggende meanderende rivieren de ontwikkeling van dit gebied. Door deze meandergordelverleggingen of avulsies ontstond in het rivierengebied een netwerk van verlaten meandergordels die deels ook overdekt zijn door jongere sedimenten. De afzettingen van deze rivieren behoren tot de Formatie van Echteld. Binnen de Formatie van Echteld worden, op grond van wijze van afzetting en lithologische karakteristieken, een aantal lithogenetische eenheden onderscheiden. De belangrijkste lithogenetische eenheden zijn geulafzettingen, oeverafzettingen en komafzettingen. Geulafzettingen worden in de geul van de rivier afgezet en bestaan voornamelijk uit (grof) zand. Oeverafzettingen worden afgezet wanneer de rivier bij hoog water buiten haar oevers treedt en bestaan vaak uit gelaagde zanden en (zandige) kleien. Hierbij worden de grofste afzettingen het dichtst bij de geul afgezet, doordat de stroomsnelheid hier het hoogst is. Verder van de geul worden de afzettingen fijner. Komafzettingen bestaan uit zwak tot matig siltige klei, die wordt afgezet in de laaggelegen gebieden tussen de rivieren, waar het water van de overstromingen tot stilstand komt. Deze afzettingen worden vaak met veen afgewisseld, dat tot de Formatie van Nieuwkoop wordt gerekend (De Mulder et al. 2003).

Doordat de grofste oeverafzettingen het dichtst langs de rivier worden afgezet, ontstaan langs de rivier relatief hooggelegen oeverwallen. Wanneer een stroomgeul verlaten wordt, klinken de grove geulafzettingen en de daar boven gelegen oeverafzettingen minder in dan de omliggende fijne afzettingen. Hierdoor wordt het hoogteverschil tussen de meandergordel en de omliggende komgebieden versterkt en vormen de meandergordels geschikte bewoningsplaatsen in het rivierengebied. Stroomgordels hebben dan ook een hoge archeologische trefkans, terwijl de komafzettingen een lage trefkans hebben. Oeverafzettingen op de overgang van stroomgordels naar de komgebieden hebben een middelhoge trefkans. De onderzoekslocatie ligt op de meandergordel van de Vecht. Deze meandergordel is actief geweest van 2650 - 828 BP.³ Het westelijk deel van Nederland bestond in die tijd uit een groot veengebied. De Vecht stond via de IJ-boezem in verbinding met de zee. Door overstromingen vanuit het Oer-IJ en de Vecht ontstonden enkele meren in het veengebied. In deze meren trad veenafslag op door golfwerking. Dit verslagen veen werd in rustiger tijden weer afgezet op de bodem van de meren. Rond 1000 n. Chr. verlegde de Vecht zijn loop naar de huidige bedding. Langs deze nieuwe loop werden door de Vecht oeverwallen afgezet. Door de toenemende invloed van de Zuiderzee zijn deze oeverwallen beïnvloed door getijdewerking. Na afdamming

³BP: before present, jaren voor heden waarbij 1950 als referentiejaar wordt genomen.

van de Kromme Rijn in 1122 n. Chr. nam de waterafvoerende rol van de Vecht sterk af. De Lek nam de waterafvoerende functie van de Kromme Rijn en Vecht over werd hierdoor naast de Waal en Maas een van de grotere waterafvoerende rivieren van Nederland (Berendsen 2005, Berendsen & Stouthamer 2001).

Door klink van het omliggende veengebied is de meandergordel van de Vecht hoger komen te liggen in het landschap en steekt nu boven de omgeving uit. De Vecht is op de geomorfologische kaart dan ook benoemd als rivierinversierug (3K26, zie afb. 2). Buiten de rivierinversierug liggen rivierkomvlakten (1M23). Op de kaart is te zien dat sommige terreinen op de rivierinversierug zijn opgehoogd of opgespoten (4F12). Volgens de bodemkaart zijn op de onderzoekslocatie poldervaaggronden aanwezig, gevormd in zware zavel of lichte klei (Rn95A, zie afb. 3). In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn eveneens poldervaaggronden aanwezig. Deze zijn echter gevormd in zware klei (Rn47c) of licht zavel (Rn15a). Verder van de inversierug vandaan ten noordoosten van de onderzoekslocatie is het kleipakket dat is afgezet op het veen dunner dan 40 cm. Deze gronden worden geclassificeerd als waardveengronden (paarse eenheid op bodemkaart). De klei van de oeverwallen is in de omgeving van Oud-Zuilen in de Nieuwe Tijd grotendeels afgegraven voor de baksteen- en dakpanindustrie. Deze afgegraven gronden liggen vooral in de eenheden Rn 15A, Rn52A en Rn95A (STIBOKA 1970). De gebieden die zijn afgegraven zijn op de bodemkaart in Archis niet specifiek aangegeven. Het is onduidelijk of de gronden op de onderzoekslocatie ook zijn afgegraven ten behoeve van de baksteen- en dakpanindustrie.

2.2 Bekende archeologische waarden

De meandergordel van de Vecht heeft op de IKAW (afb. 4) een hoge archeologische trefkans. Volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Utrecht heeft de onderzoekslocatie een middelhoge verwachtingswaarde.⁴ Op de meandergordel van de Vecht worden volgens Berendsen & Stouthamer (2001) bewoningssporen vanaf de Late Middeleeuwen aangetroffen. Nabij Velsen zijn ook sporen uit de Romeinse Tijd aangetroffen. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn in Archis zes waarnemingen bekend.

Op ca. 600 m ten oosten van de onderzoekslocatie zijn twee waarnemingen bekend (waarnemingsnrs. 31153 en 45568). De waarnemingen zijn gedaan op het terrein van kasteel Zuylen. Met de bouw van dit kasteel, ook wel Slot Zuylen genoemd, is in de 13e eeuw begonnen. Het kasteel is in de loop van de eeuwen diverse keren herbouwd of uitgebreid. De laatste restauratie vond plaats in de 18e eeuw. Hierna zijn aan het kasteel geen wijzigingen meer aangebracht. Het kasteelterrein is vanwege de aanwezigheid van de oude fundamenten in de ondergrond een monument van zeer hoge archeologische waarde (monumentnr. 11480). Ook zijn de gaafheid van het gebouw en de ensemblewaarde met de oude dorpkeren van Zuilen van belang bij deze waardering.⁵

⁴<http://www.provincie-utrecht.nl/chat>.

⁵<http://www.slotzuylen.nl>.

Op ca. 500 m ten noordwesten van de onderzoekslocatie zijn vier waarnemingen bekend. Drie van deze waarnemingen zijn gedaan op hetzelfde terrein. De waarnemingen betreffen sporen die worden toegeschreven aan het laatmiddeleeuwse versterkte huis Oostwaard en aan een omgrachte boerderij uit de 17e eeuw. Op het terrein is een recentere boerderij aanwezig die is gebouwd op oude fundamenten. Op het terrein nabij het versterkte huis is een opgraving geweest waarbij een akkerlaag is aangetroffen die wordt gedateerd in de 14e eeuw. In deze akkerlaag is aardewerk aangetroffen uit de Late Middeleeuwen (waarnemingsnr. 400287). Ook zijn bot en houtskoolresten gevonden (waarnemingsnr. 50061). Op het terrein is in 2005 bij niet-archeologisch graafwerk een fundering waargenomen door een particulier (waarnemingsn. 403040). Ook is een aardewerken kurkstop aangetroffen. Het terrein staat op de AMK aangegeven als archeologisch monument (monumentnr. 1986).

Buiten de twee hierboven genoemde monumenten is ook de historische dorpskern van Oud-Zuilen een archeologisch monument (monumentnr. 12013). De ontwikkeling van dit dorp is onlosmakelijk verbonden met het Slot Zuylen. Ook dit monument heeft vooral archeologische waarde uit de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd.

2.3 Historische situatie

Zoals al eerder vermeld is de ontwikkeling van het dorp Oud-Zuilen onlosmakelijk verbonden met het Slot Zuylen. Over de geschiedenis van voor de bouw van het Slot Zuylen is in de literatuur weinig bekend. In de Romeinse Tijd lag het onderzoeksgebied net ten noorden van de grens van het Romeinse Rijk. Het landschap bestond uit een uitgestrekt (moeras)bos. De Vecht kon in deze tijd vrij meanderen. In de Vroege Middeleeuwen vonden de eerste ontginningen plaats. Het gebied rond de Vecht stond in die tijd bekend als de gouw Nifterlake. Het gebied ten zuiden van de Vecht werd Swesereng, Sweson of Suesnon genoemd. In de 8e eeuw lag waarschijnlijk op de plek van het Slot Zuylen een landgoed. De omliggende landerijen behoorden tot dit landgoed en werden beheerd door de Friese edelman Wursing. De landerijen kwamen in de 9e eeuw in bezit van de Utrechtse kerk. Vanaf de 9e eeuw hadden de noordelijke en centrale Nederlanden te kampen met roofovervallen door Noormannen. In 839 trad een hoogwater op, die door de zeer gebrekkige bedijking in die tijd, grote schade aanrichtte aan nederzettingen en landerijen. Het is aannemelijk dat de omgeving van Oud Zuilen na deze vloedgolf niet of nauwelijks meer bewoond was. Pas in de 12e eeuw kwam de omgeving van Oud Zuilen weer in de belangstelling te staan. Vanaf deze tijd werden de gronden langs de Vecht ontgonnen door het graven van langgerekte afwateringssloten loodrecht op de rivier. Ook kwam de bedijking op gang. Vanaf de dijk werd steeds verder ontgonnen. Hierdoor ontstonden langgerekte kavels, ook wel strookverkaveling of cope-ontginningen genoemd (STIBOKA 1970). Oud-Zuilen is vernoemd naar de Heren van Zulen, die voor het eerst in 1265 in de bronnen worden vermeld. Deze familienaam is afkomstig van het gelijknamige dorpje Zulen bij het Duitse Kleef waar deze familie oorspronkelijk vandaan kwam. Door deze familie werd

het huidige Slot Zuilen en het dorpje gesticht. In 1536 werd Zuilen officieel een Ridderhofstad. Hierdoor kon de bezitter van Slot Zuilen plaatsnemen in de ridderschap van Utrecht.⁶ Op een historische kaart uit 1696 (afb. 5) is te zien dat de Daalseweg reeds aanwezig was. Ook is te zien dat er geen bebouwing aanwezig was op of nabij de onderzoekslocatie. Ook op de kaarten uit 1832 (kadastrale kaart) en 1900 (historische kaart) is te zien dat de onderzoekslocatie niet bebouwd was (afb. 6 en 7).

2.4 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Op basis van de bij het bureau-onderzoek verkregen informatie kan een archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied worden opgesteld. De onderzoekslocatie ligt op de meandergordel van de Vecht. Deze meandergordel is actief geweest van 2650 - 828 BP en heeft een hoge trefkans op intacte archeologische sporen. Pas rond 1000 n. Chr. kwam de Vecht in zijn huidige loop te liggen. In de Vroege Middeleeuwen lag in de omgeving van de onderzoekslocatie mogelijk een landgoed. Rond 839 werd de regio waarschijnlijk verwoest door hoog water. Pas in de 12e eeuw vond ontginning plaats van het gebied. Vanaf het midden van de 13e eeuw speelde de aanwezigheid van het Slot Zuilen hierbij een belangrijke rol. In die tijd werd begonnen met de karakteristieke strookverkaveling van het Vechtgebied. Ook begon men met de bedijking van de Vecht. Op historische kaarten is te zien dat de onderzoekslocatie waarschijnlijk nooit bebouwd is geweest. In de Nieuwe Tijd zijn in het gebied baksteen- en dakpanfabrieken ontstaan. Voor hun grondstoffen maakte zij gebruik van klei uit de meandergordel van de Vecht. Hierdoor is in de omgeving van Oud-Zuilen een groot aantal gronden afgegraven. Het is echter onduidelijk of dit op de onderzoekslocatie ook het geval is. Door de ligging op een oeverwal zijn de intacte structuren en vondsten te verwachten onder de bouwvoor. De sporen in de oeverafzettingen zullen naar alle waarschijnlijkheid dateren uit de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. In de bouwvoor zijn eventueel aanwezige archeologische resten waarschijnlijk verstoord door grondbewerking. Door de relatief lage grondwaterstand zullen voornamelijk anorganische resten bewaard zijn gebleven zoals aardewerk en misschien metaal.

⁶<http://home.hetnet.nl/~naga/zuilen.html>.

3 Inventariserend veldonderzoek

3.1 Verkennend booronderzoek

De locatie van de boorpunten wordt weergegeven in afbeelding 8. De resultaten van het onderzoek zijn weergegeven in bijlage 1. Op de locatie zijn zes boringen geplaatst. De bodemopbouw is in alle zes de boringen vergelijkbaar. De bodem op de locatie bestaat van boven naar beneden uit:

- Een donker bruine sterk tot uiterst siltige bouwvoor, hieronder neemt het organisch stofgehalte geleidelijk af en komen in het profiel steeds meer roestvlekken voor.
- Op een diepte van gemiddeld 0,8 m –mv komen geen roestvlekken meer voor en is het profiel geheel gereduceerd. Ook komen vanaf deze diepte zandlagen voor in het profiel.
- Deze zandlagen worden naar beneden toe steeds talrijker, waarna het profiel zeer geleidelijk overgaat naar zand met kleilagen. Dit profiel staat bekend als een zogenaamde *fining-upwards*-sequentie. Deze sequentie is karakteristiek voor oeverwalafzettingen en ontstaat door het steeds verder opslibben van de oeverwallen. Door het hoger worden van de oeverwallen gaat bij overstromingen het water steeds minder snel over de oeverwallen stromen waardoor steeds fijner sediment wordt afgezet.
- Op een diepte van gemiddeld 2,5 m –mv gaat de bodemopbouw scherp over naar matig grof beddingzand.

Bij het karterend booronderzoek is op de locatie nauwelijks reliëf waargenomen. Dit was echter in het verleden waarschijnlijk wel aanwezig. Het oostelijk terreindeel is namelijk opgehoogd met sterk zandige klei. De ophooglaag is het dikst in boring 1 (80 centimeter) en neemt af in dikte in zuidwestelijke richting (respectievelijk 45 en 30 centimeter in boring 2 en 3). In de ophogingslaag is metaal, baksteen en vensterglas waargenomen. Gezien het voorkomen van vensterglas in deze laag is de ophoging gedateert in de Nieuwe Tijd. Onder de ophogingslaag is de oorspronkelijke bodem aanwezig. Alleen in boring 1 is het profiel bij het aanbrenge van de ophooglaag waarschijnlijk vergraven geraakt getuige het voorkomen van vensterglas en baksteen in de laag direct onder de ophoging (bouwvoor). De aangetroffen bodemprofielen kunnen worden geklassificeerd als (begraven) polder-vaaggronden gevormd in zware zavel tot lichte klei. Dit is conform de verwachting op basis van de bodemkaart. Op de onderzoekslocatie heeft geen afgraving van klei ten behoeve van de baksteen- en dakpanindustrie plaatsgevonden.

3.2 Archeologische indicatoren

In alle boringen is in de bouwvoor baksteen waargenomen. Alleen in boring 3 komt ook baksteen voor direct onder de bouwvoor. In deze boring zijn slechts zeer kleine sporen baksteen waargenomen. Waarschijnlijk zijn deze door biologische activiteit beneden de bouwvoor terecht gekomen. Buiten het baksteen zijn in de

niet-vergraven bodem géén archeologische indicatoren aangetroffen. In de ophogingslaag komt metaal, baksteen en vensterglas voor. Een oppervlaktekartering kon niet worden uitgevoerd door de aanwezigheid van vegetatie op de locatie.

4 Conclusies

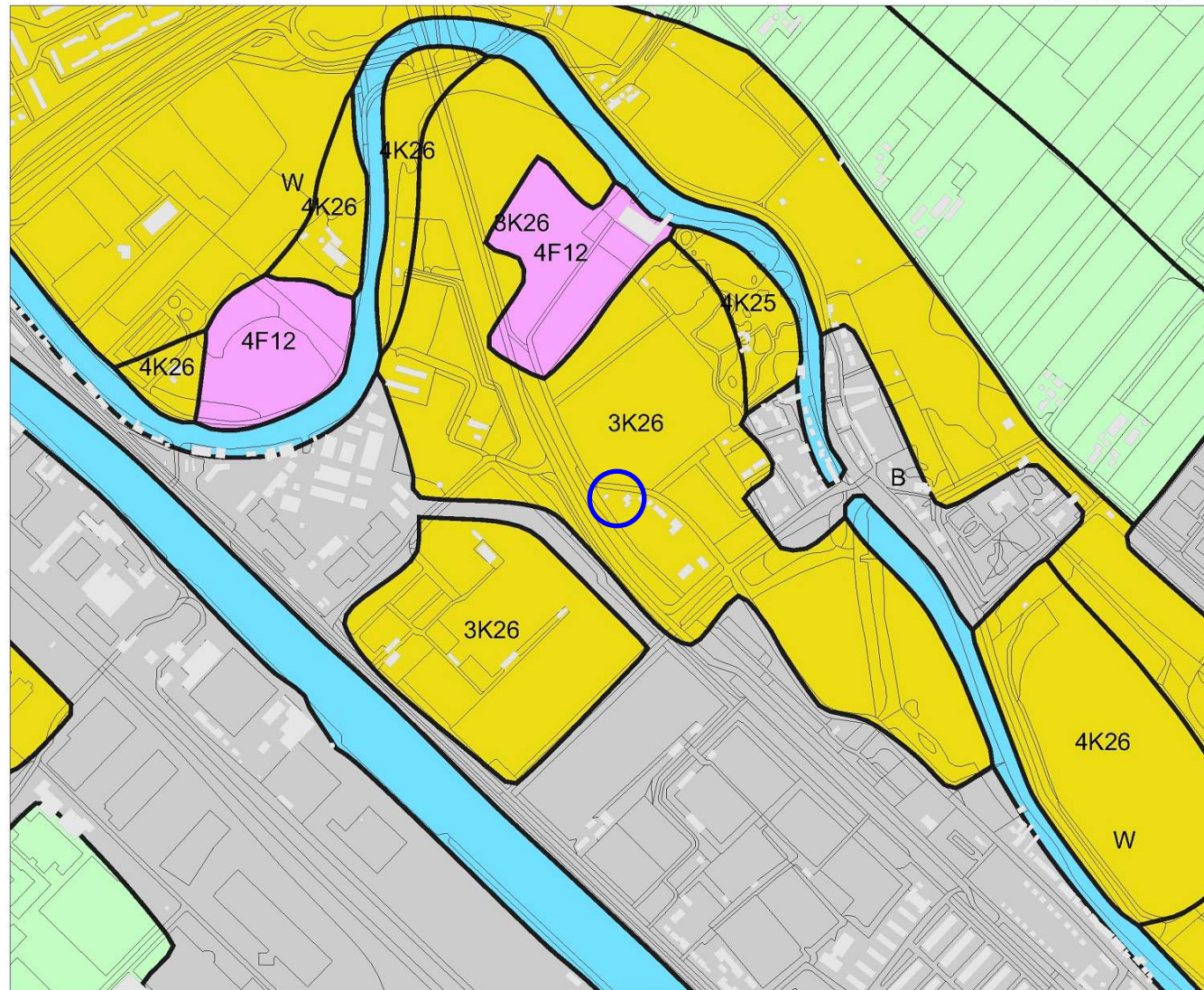
De onderzoekslocatie ligt op de meandergordel van de Vecht. Deze meandergordel is actief geweest van 2650 - 828 BP en heeft een hoge trefkans op intacte archeologische sporen. Pas rond 1000 n. Chr. kwam de Vecht in zijn huidige loop te liggen. In de Vroege Middeleeuwen was de omgeving van de onderzoekslocatie in gebruik als landgoed. Rond 839 is de regio waarschijnlijk verwoest door hoog water. Pas in de 12e eeuw vond ontginning plaats van het gebied. Met name de aanwezigheid van het Slot Zuylen speelde hierin een belangrijke rol. In die tijd werd begonnen met de karakteristieke strookverkaveling van het Vechtgebied. Ook begon men met de bedijking van de Vecht. Op historische kaarten is te zien dat de onderzoekslocatie waarschijnlijk nooit bebouwd is geweest. In de Nieuwe Tijd zijn in het gebied baksteen- en dakpanfabrieken neergezet. Voor hun grondstoffen maakte zij gebruik van klei uit de meandergordel van de Vecht. Hierdoor is in de omgeving van Oud-Zuilen een groot aantal gronden afgegraven. Uit het karterend booronderzoek is gebleken dat op de onderzoekslocatie geen klei is afgegraven. Op de locatie zijn intacte poldervaaggronden aangetroffen. In alle boringen is in de bouwvoor baksteen aangetroffen. Alleen in boring 3 zijn onder de bouwvoor ook kleine fragmenten baksteen aangetroffen. Deze zijn waarschijnlijk door biologische activiteit onder de bouwvoor terecht gekomen. Buiten het baksteen zijn in de intacte bodem geen archeologische indicatoren waargenomen. Het oostelijk deel van de onderzoekslocatie is opgehoogd met een sterk zandige klei met een dikte tussen 0,8 – 0,3 meter. In deze ophooglaag zijn vensterglas, baksteen en metaal aangetroffen. Het ophoogpakket is op basis van het voorkomen van vensterglas in het ophogingsmateriaal gedateerd in Nieuwe Tijd. Het overige deel van de onderzoekslocatie is niet opgehoogd. Aangezien het baksteen alleen in de bouwvoor voorkomt is het onwaarschijnlijk dat op de locatie sprake is van een archeologische vindplaats. Een vervolgonderzoek is daarom niet noodzakelijk.

5 Aanbeveling

Op basis van de resultaten van het bureau- en inventariserend veldonderzoek kan worden geconcludeerd dat aanvullend onderzoek niet noodzakelijk is. Geadviseerd wordt dan ook de onderzoekslocatie vrij te geven. Het is aan het bevoegd gezag, de gemeente Maarssen, om de onderzoekslocatie definitief vrij te geven. Mochten tijdens graafwerkzaamheden op de onderzoekslocatie alsnog archeologische resten en/of sporen worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld te worden gemeld bij het bevoegd gezag.

Literatuur

- Aa, A.J. van der, 1839–1851. *Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, bijeengebragt door A.J. van der Aa, onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden*. Gorinchem.
- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen.
- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Assen.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.
- STIBOKA, 1970. *Bodemkaart van Nederland, 1:50.000, Blad 31 Oost Utrecht*. Wageningen (Bodemkaart van Nederland Schaal 1 : 50 000 31 Oost). Stichting voor Bodemkartering.

Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)**
- Wanden
- Hoge heuvels en ruggen
- Terpen
- Hoge duinen
- Plateaus
- Terrassen
- Plateau-achtige vormen
- Waaiervormige glooiingen
- Niet-waaiervormige glooiingen
- Lage ruggen en heuvels
- Welvingen
- Vlakten
- Laagten
- Ondiepe dalen
- Matig diepe dalen
- Diepe dalen
- Water
- Bebouwing
- Overig (Dijken etc)

Archis2

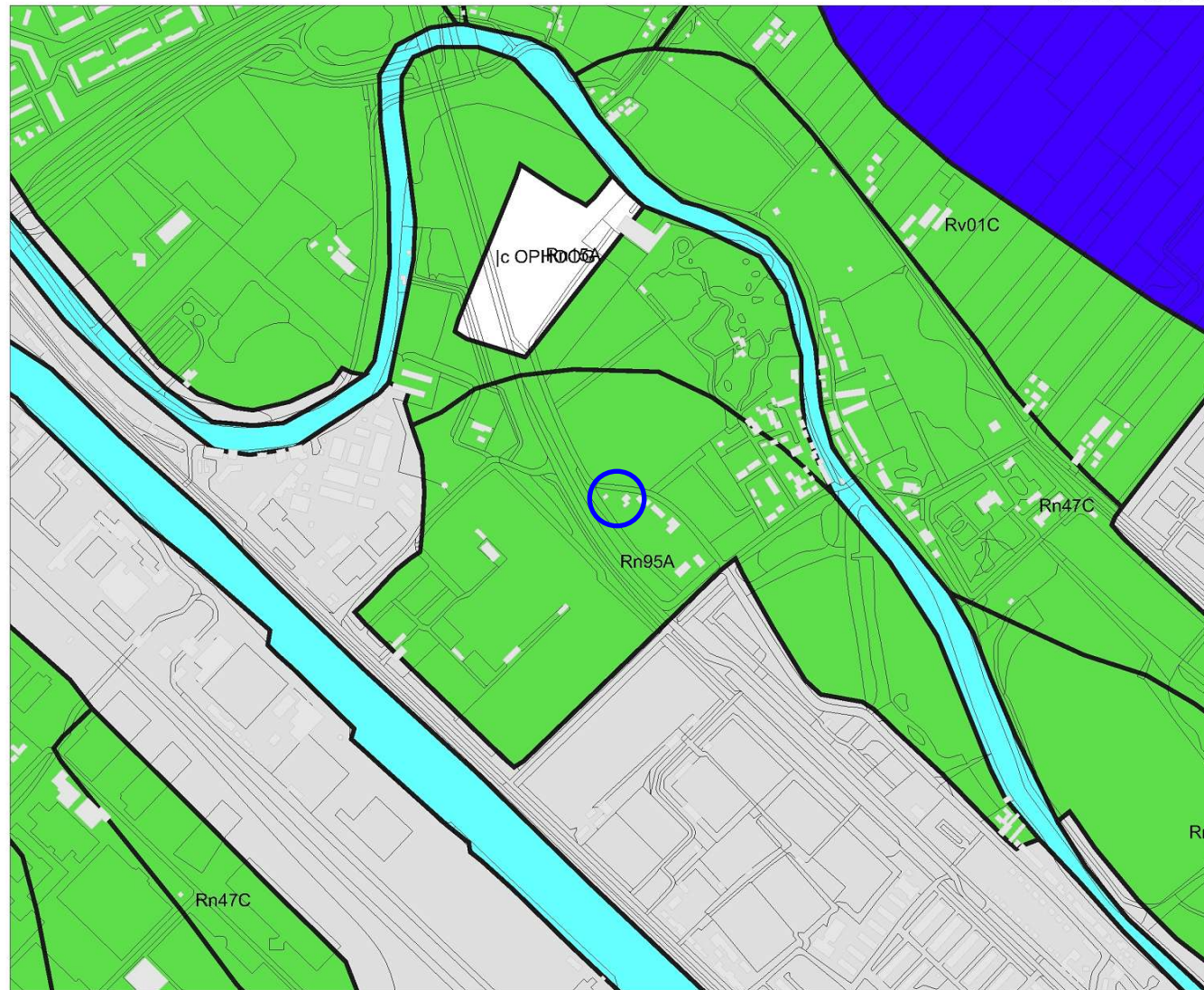
rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

Afbeelding 2. Geomorfologische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving (blauw omcirkeld). Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II.

10-09-2008

133870 / 460738

Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- BODEM ((c)Alterra)**
 - Associaties
 - Brikgronden
 - Bebouwing
 - Dijk, bovenlandstrook
 - Dikke eerdgronden
 - Fluviatile afz ouder pleistoceen
 - Groeve, gegraven, mijnstort
 - Kalksteenverweringsgronden
 - Oude rivierkleigronden
 - Overige oude kleigronden
 - Ondiepe keileemgronden
 - Leemgronden
 - Zeekleigronden
 - Mariene afz ouder pleistoceen
 - Niet-gerijpte minerale gronden
 - Oude bewoningsplaatsen
 - Rivierkleigronden
 - Kalk lutumarme gronden
 - Veengronden
 - Moerige gronden
 - Water, moeras
 - Podzolgronden
 - Kalkloze zandgronden
 - Kalkhoudende zandgronden

0 500 m

Archis2

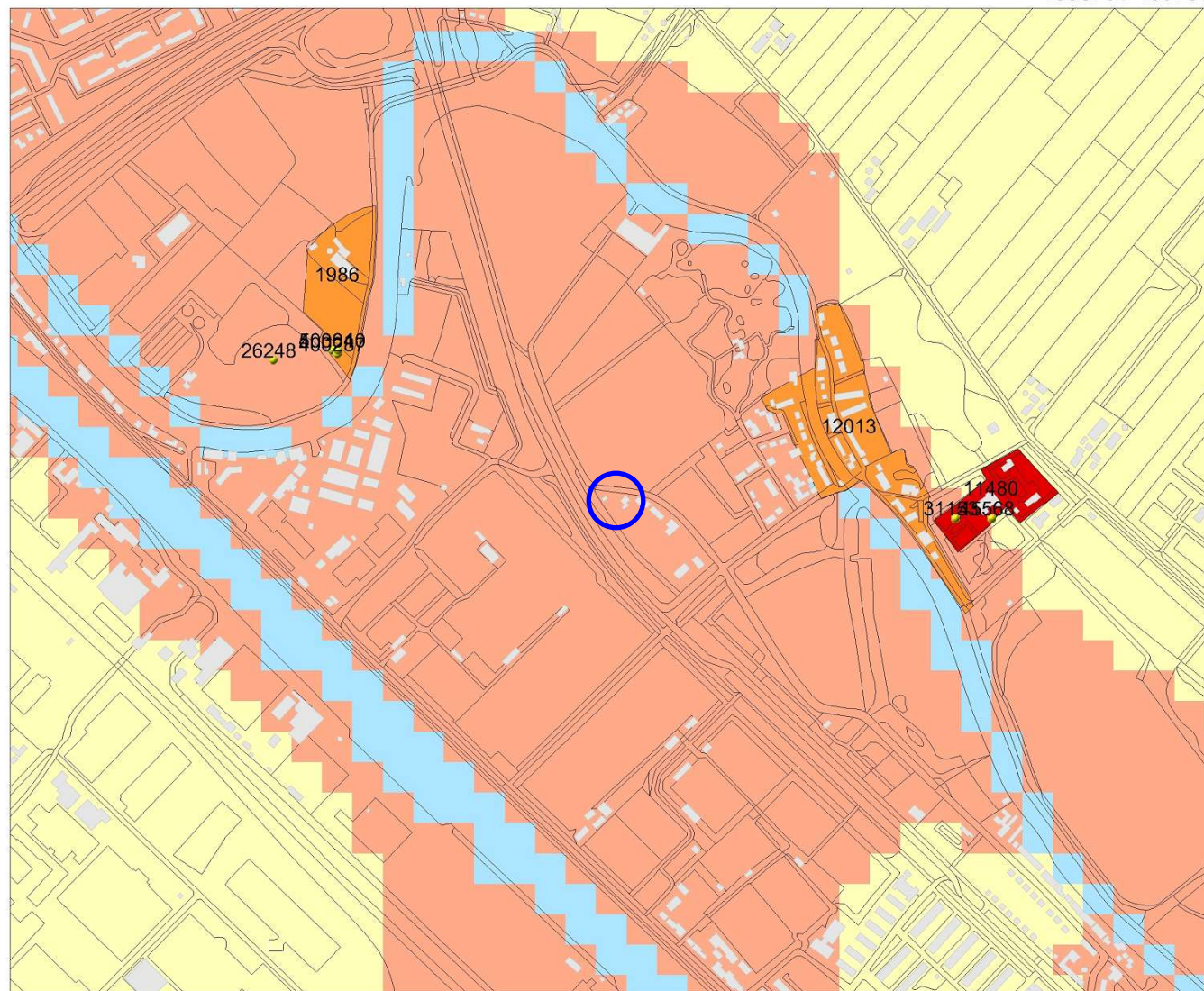
rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

131888 / 459119

Afbeelding 3. Bodemkaart van de onderzoekslocatie en omgeving (blauw omcirkeld). Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II.

10-09-2008

133870 / 460738

Legenda

- WAARNEMINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- MONUMENTEN
 - archeologische betekenis
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW
 - zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middelhoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middelhoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd

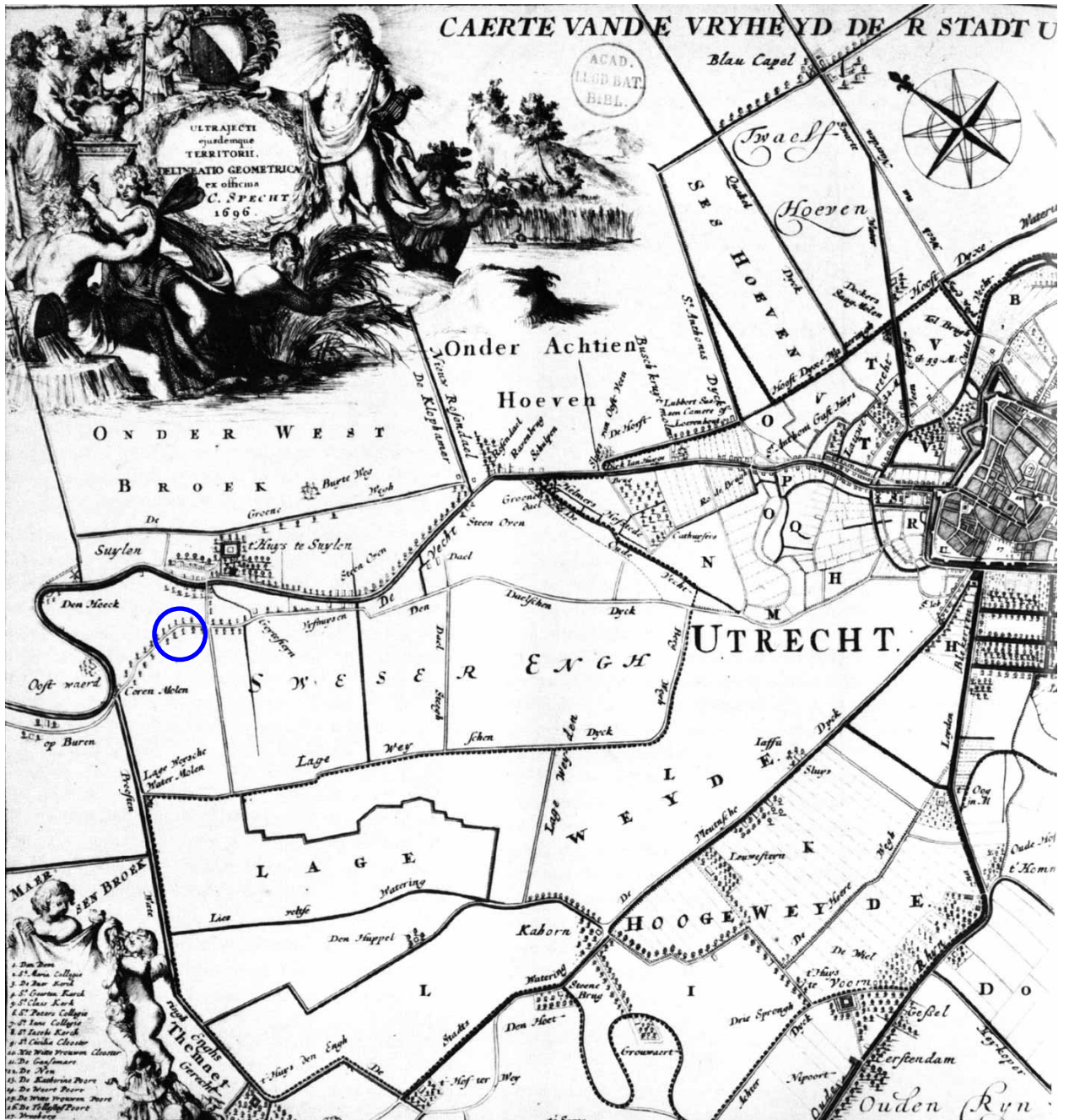
Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

131888 / 459119

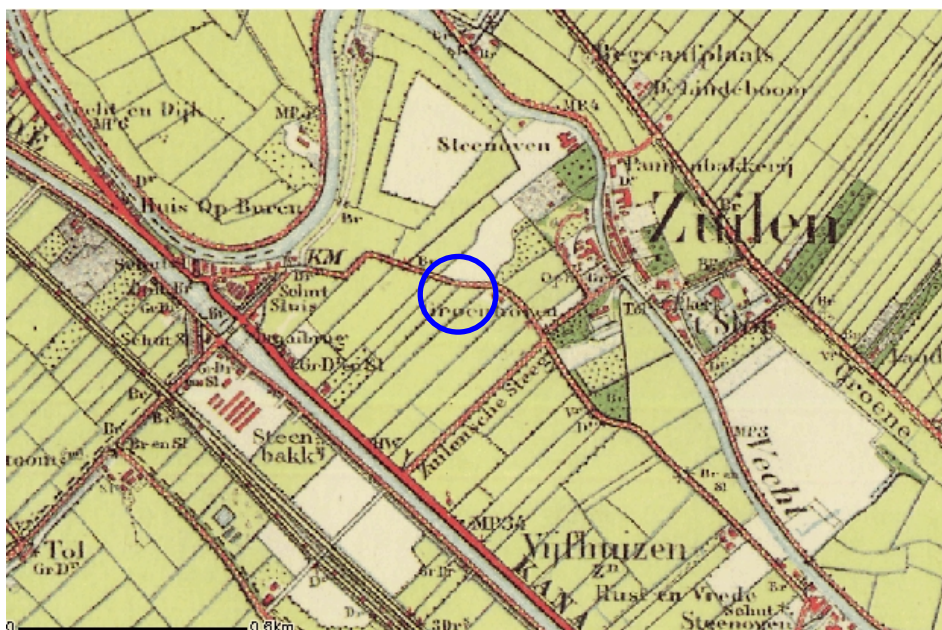
Afbeelding 4. Archeologische waarden op de onderzoekslocatie en in de omgeving (blauw omcirkeld). Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II.

Afbeelding 5. De onderzoekslocatie op een historische kaart uit 1696. Bron: <http://home.hetnet.nl/~naga/zuilen.html>.

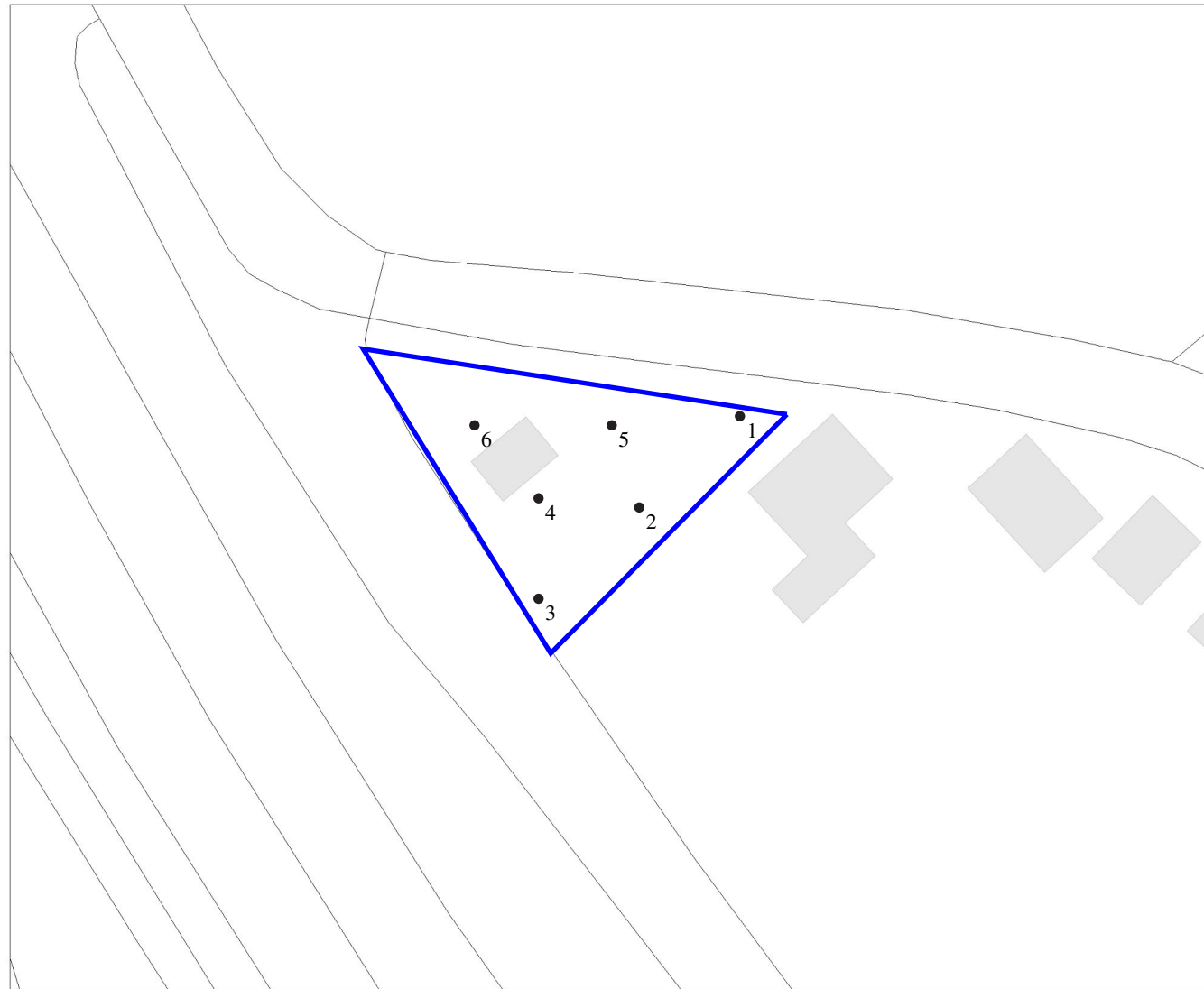
Afbeelding 6. Indicatieve ligging van de onderzoekslocatie (blauw cirkel) op de kadastrale kaart uit 1832. Bron: www.watwaswaar.nl

Afbeelding 7. Indicatieve ligging van de onderzoekslocatie (blauwe cirkel) op een topografische kaart uit 1900. Bron: www.kich.nl

10-09-2008

132941 / 459982

132809 / 459874

Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((e)TDN)
- Boring

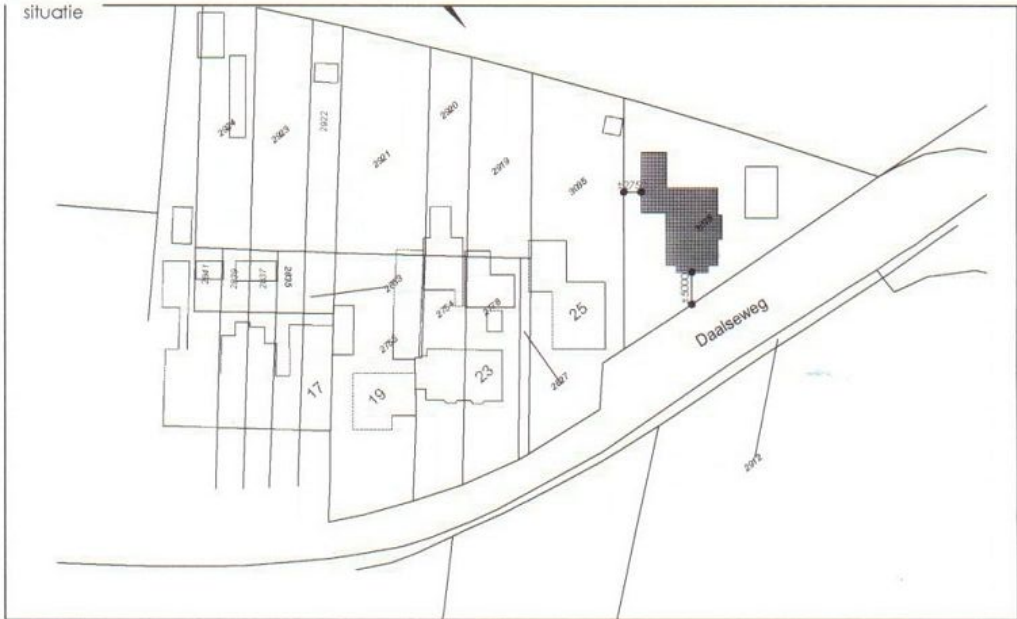

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

Afbeelding 8. Locatie van de boorpunten op de onderzoekslocatie (blauw omlijnd). Het deel van de onderzoekslocatie waar de boomgaard aanwezig is, is weergegeven in groen, het overige deel is verhard met klinkers. Kaart: W.J.F Thijs.

gecontroleerd XX	werknummer 08020	blad S-01	datum 21-05-2008	gewijzigd 05-06-2008
tekening <h1>GEVELS EN PLATTEGRONDEN</h1>				
project Bouw varex woning te Oud-Zuilen				
opdrachtgever fam. C.V.J. Broos te Maarsen				
eenheid mm	schaal 1:100 / 1:50	formaat A1-1155	getekend HK	
situatie 				orientatie
kadastrale gemeente				sectie E
				perceel 3036
				schaal situatie 1:1000
				Maarsen

oostmaat 8
postbus 120
7620 ac borne
tel: 074-2661364
fax: 074-2667685
info@varexhuis.nl
www.varexhuis.nl

VarexHuis®

TE KIEFTE ARCHITECTEN

Afbeelding 9. Toekomstige situatie. Het koelhuis wordt gerealiseerd achter de bestaande bebouwing. Bron: Van Kessel Architectuur en Projectmanagement BV

Bijlage 1 Boorstaten

Locatiebepaling	geschat, detailkaart 1:500
Referentievlak	Nieuw Amsterdams Peil
Maaiveldhoogtebepaling	geschat, actueel hoogtebestand
Nauwkeurigheid maaiveldhoogte	50 cm

De volgende afkortingen worden in de boorstaten gebruikt.

grondsoort (onderdeel lithologie)		s3	sterk siltig
K	klei	s4	uiterst siltig
Z	zand	z1	zwak zandig
		z3	sterk zandig
bijmengsel (onderdeel lithologie)			
s1	zwak siltig		

boring 1 RD-X: 132.889. RD-Y: 459.937. Maaiveld: 0,60. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
80 Kz3	donker bruin	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, geel. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> opgebrachte grond. <i>Opmerkingen:</i> rommelig, vensterglas, metaal.
110 Ks4	donker bruin	geleidelijk	<i>Archeologische indicatoren:</i> baksteen, weinig. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> bouwvoor. <i>Opmerkingen:</i> Recent vensterglas, metaal oud oppervlak.
135 Ks3	donker grijs	scherp	<i>Vlekken:</i> sterk gevlekt, oranje.
160 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Sublagen:</i> zandlagen.
240 Zs1	grijs	scherp	<i>Sublagen:</i> kleilagen.
270 Zs1	grijs	gestaakt	<i>Opmerkingen:</i> Beddingzand.

boring 2 RD-X: 132.878. RD-Y: 459.927. Maaiveld: 0,60. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
45 Kz3	donker bruin	scherp	<i>Archeologische indicatoren:</i> baksteen, weinig. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> opgebrachte grond. <i>Opmerkingen:</i> rommelig.
60 Ks4	donker bruin	geleidelijk	<i>Archeologische indicatoren:</i> baksteen, weinig. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> bouwvoor. <i>Opmerkingen:</i> Oud oppervlak.
80 Ks3	grijsbruin	geleidelijk	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje.
100 Ks3	grijsbruin	geleidelijk	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje. <i>Sublagen:</i> zandlagen.
190 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Sublagen:</i> zandlagen.
250 Zs1	grijs	scherp	<i>Sublagen:</i> zandlagen.
280 Zs1	grijs	beëindigd	

boring 3 RD-X: 132.867. RD-Y: 459.917. Maaiveld: 0,60. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
30 Kz3	donker bruin	scherp	<i>Bodemkundige interpretaties:</i> opgebrachte grond. <i>Opmerkingen:</i> Rommelig.
50 Ks4	donker bruin	geleidelijk	<i>Archeologische indicatoren:</i> baksteen, weinig. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> bouwvoor. <i>Opmerkingen:</i> oud oppervlak.
55 Ks4	grijsbruin	geleidelijk	<i>Archeologische indicatoren:</i> baksteen, spoor.
90 Ks3	grijsbruin	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje.
180 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Sublagen:</i> zandlagen.
250 Zs1	grijs	scherp	<i>Sublagen:</i> kleilagen.
270 Zs1	grijs	beëindigd	

boring 4 *RD-X: 132.867. RD-Y: 459.928. Maaiveld: 0,60. Boormethode: edelmanboring.*

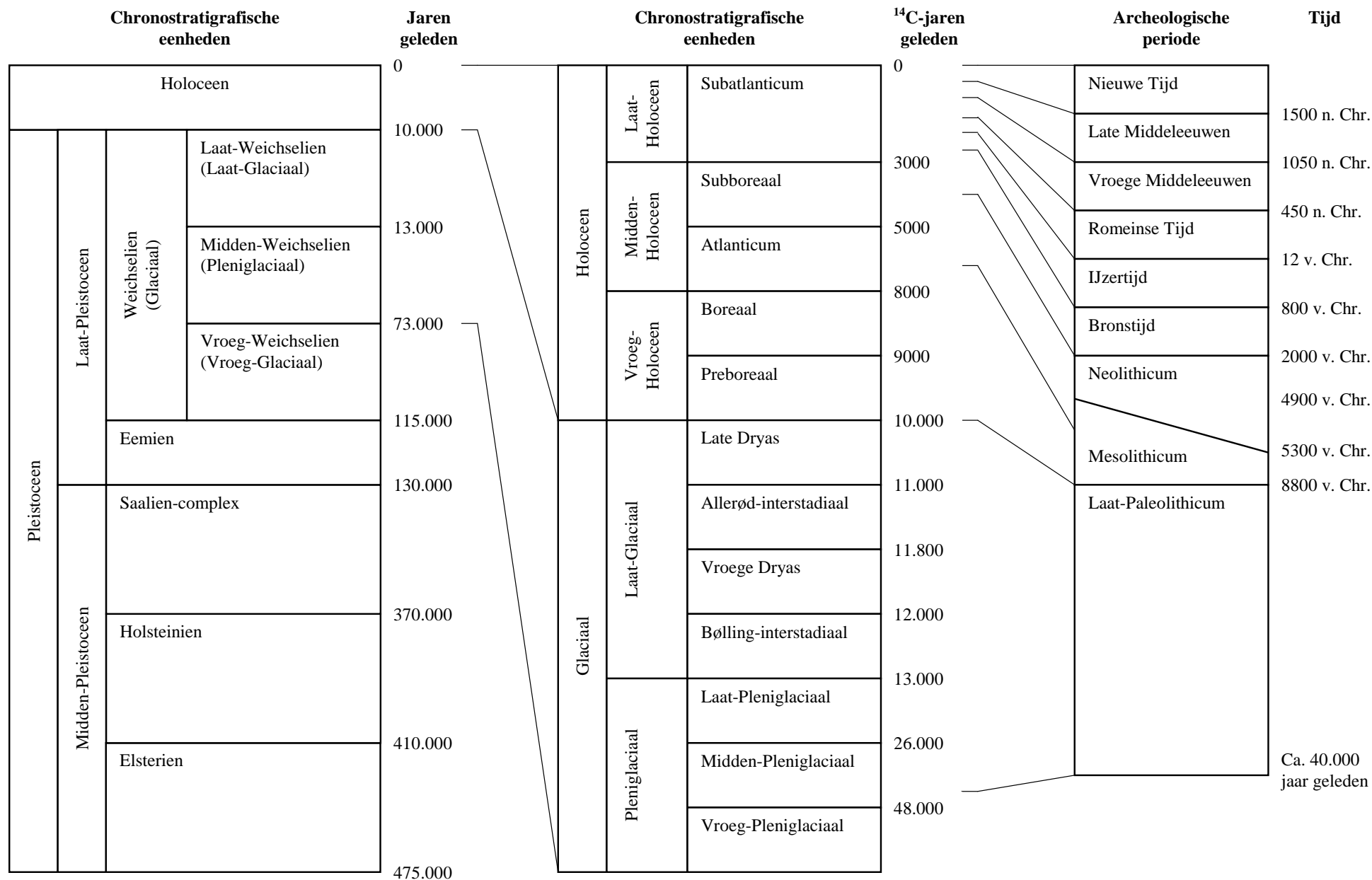
<i>diepte lithologie</i>	<i>kleur</i>	<i>grens</i>	
40 Ks4	donker bruin	geleidelijk	<i>Archeologische indicatoren:</i> baksteen, spoor. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> bouwvoor.
60 Ks4	grijsbruin	geleidelijk	
80 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Vlekken:</i> sterk gevlekt, oranje.
190 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Sublagen:</i> zandlagen.
250 Zs1	grijs	scherp	<i>Sublagen:</i> kleilagen.
270 Zs1	grijs	beëindigd	

boring 5 *RD-X: 132.875. RD-Y: 459.936. Maaiveld: 0,60. Boormethode: edelmanboring.*

<i>diepte lithologie</i>	<i>kleur</i>	<i>grens</i>	
50 Ks3	donker bruin	geleidelijk	<i>Archeologische indicatoren:</i> baksteen, spoor. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> bouwvoor.
80 Ks3	bruingrijs	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje.
140 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Sublagen:</i> zandlagen.
250 Zs1	grijs	scherp	<i>Sublagen:</i> kleilagen.
270 Zs1	grijs	beëindigd	

boring 6 *RD-X: 132.860. RD-Y: 459.936. Maaiveld: 0,60. Boormethode: edelmanboring.*

<i>diepte lithologie</i>	<i>kleur</i>	<i>grens</i>	
40 Ks4	donker bruin	geleidelijk	<i>Archeologische indicatoren:</i> baksteen, spoor. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> bouwvoor.
80 Kz1	grijsbruin	scherp	<i>Vlekken:</i> sterk gevlekt, oranje.
190 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Sublagen:</i> zandlagen.
245 Zs1	grijs	scherp	<i>Sublagen:</i> kleilagen.
270 Zs1	grijs	beëindigd	

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.